

Udskriftsdato: 14. december 2025

CIR1H nr 9524 af 08/07/2024 (Historisk)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: VB CMS 10240 og 10268

Senere ændringer til forskriften

CIR1H nr 10243 af 26/11/2024

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år

1. Overblik og tjekliste

Ved vurdering af tiltalespørgsmålet i en sag om overtrædelse af lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år skal du bl.a. være opmærksom på følgende:

- Kontakt til Sikkerhedsstyrelsen, se pkt. 3.1.
- Valg af ansvarssubjekt, se pkt. 3.2.
- Overvej om der skal nedlægges påstand om rettighedsfrakendelse, se pkt. 5.3.

Efter dom skal du være opmærksom på følgende:

- Underretning af Sikkerhedsstyrelsen, se pkt. 6.1
- Indsende relevante domme til Anklagemyndighedens Vidensbase, se pkt. 6.2

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

2.1. Brug af unge kontrolkøbere (*mystery shoppere*)

Ved lov nr. 651 af 11. juni 2024 om ændring af lov om tobaksvarer m.v., lov om elektroniske cigaretter m.v. og lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, der trådte i kraft den 1. juli 2024, er det muligt for Sikkerhedsstyrelsen at anvende unge kontrolkøbere i forbindelse med Sikkerhedsstyrelsens kontrol med overholdelse af aldersgrænsen for salg af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter og alkoholholdige drikkevarer.

Det følger således af lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år § 2 b, stk. 4, at Sikkerhedsstyrelsen i perioden fra den 1. juli 2024 til og med den 30. juni 2026 som led i kontrollen med overholdelse af kravene i § 1, stk. 1, § 2 og § 2 a, stk. 1, 2 og 4, samt regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 8, kan gøre brug af unge kontrolkøbere med skjult identitet, når der forinden ikke med rimelig grund er mistanke om, at der fra butikken, hvor der foregår detailsalg, sker salg til personer under aldersgrænsen.

Sikkerhedsstyrelsen kan anvende unge kontrolkøbere med skjult identitet i deres kontrol med aldersgrænserne for salg af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter og alkoholholdige produkter i fysiske butikker. Det indebærer, at Sikkerhedsstyrelsen kan ansætte unge under 16/18 år, som under ledsagelse af en tilsynsførende i kiosker og øvrige detailforretninger skal forsøge at købe tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter og/eller alkoholholdige drikkevarer, som de ikke er gamle nok til at købe, for at undersøge, om virksomhederne overholder aldersgrænserne. Formålet med den foreslåede bestemmelse er således at kontrollere om alderskontrollen overholdes på detailsalgsstedet jf. lovforslag L 173 af 25. april 2024, de specielle bemærkninger til § 3, nr. 9.

Sikkerhedsstyrelsens kan anvende unge kontrolkøbere i en periode på to år. Inden udløb af perioden vil der blive foretaget en evaluering med henblik på en drøftelse af, om ordningen skal forlænges, gøres permanent ellerophøre.

De unge kontrolkøbere

Det forudsættes i forarbejderne til lov nr. 651 af 11. juni 2024, de specielle bemærkninger til § 3, nr. 9, at den unge kontrollkøber skal være mindst 15 år gammel, bl.a. henset til, at i tilfælde af, at den pågældende skal vidne i en eventuel straffesag, således bl.a. vil være underlagt straffelovens kapitel 17 om falsk forklaring og falsk anklage.

Kontrollen skal foregå på en sådan måde, at den tilsynsførende, der følges med den unge kontrollkøber, selv kan konstatere overtrædelsen ved at overvære købet, f.eks. fordi den pågældende er inden for syns- og høreafstand af transaktionen.

Såfremt der sker overtrædelse vil det efter almindelig praksis være den tilsynsførende, som forestår dialog med forhandleren, herunder informerer om reglerne på området, og at der er begået en overtrædelse af aldersgrænserne for salg. Således vil den unge kontrollkøber udelukkende have til opgave at foretage forsøg på køb af de aldersbegrænsede varer. De unge kontrollkøbere er ikke direkte involverede i den efterfølgende dialog med forhandleren. Samtidig skal de unge kontrollkøbere ikke arbejde i deres nærområde, således at sandsynligheden for at de møder bekendte m.v. minimeres.

Ikke forudgående mistanke om salg til personer under aldersgrænsen

Sikkerhedsstyrelsen kan alene gøre brug af unge kontrollkøbere med skjult identitet, når Sikkerhedsstyrelsen forud for kontrollen ikke med rimelig grund har en mistanke om, at der fra butikken, hvor der foregår detailsalg, sker salg til personer under aldersgrænsen.

I tilfælde, hvor Sikkerhedsstyrelsen med rimelig grund mistænker, at der fra butikken, hvor der foregår detailsalg, sker salg til personer under aldersgrænsen, vil tvangsindgreb m.v. alene kunne gennemføres efter reglerne i retsplejeloven. Det indebærer, at hvis Sikkerhedsstyrelsen forud for kontrollen er bekendt med oplysninger, der kan begrunde, at en person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse, vil Sikkerhedsstyrelsen skulle afstå fra at gennemføre kontrollen jf. lovforslag L 173 af 25. april 2024, de almindelige bemærkninger pkt. 2.3.2.

Med rimelig grund til mistanke skal forstås i overensstemmelse med § 9 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter jf. lovforslag L 173 af 25. april 2024, de specielle bemærkninger til § 3, nr. 9.

Brugen af unge kontrollkøbere skal – som resten af Sikkerhedsstyrelsens kontrol – ske ud fra en risikobaseret tilgang med særligt fokus på steder, hvor regelefterlevelsen generelt forventes at være lav. Den risikobaserede kontrol er baseret på, hvorvidt der tidligere er konstateret overtrædelser på Sikkerhedsstyrelsens kontrolområder, udtræk fra relevante branchekoder, og områder og tidsrum, hvor der er mange unge til stede. For alderskontrol vil det fx være tæt på en skole efter skoletid.

Forbud mod at påvirke væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen

Med lovændringen er der endvidere indsat et nyt stk. 5 i Ifølge § 2 b i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år. Det følger af bestemmelsen, at Sikkerhedsstyrelsen ved kontrol efter stk. 4, ikke må påvirke væsentlige omstændigheder ved kontrollkøbet, herunder bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

Sikkerhedsstyrelsen kan således alene købe den mindste mulige mængde tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter og/eller alkoholholdige drikkevarer med henblik på at kontrollere, om der sker ulovligt salg. Den unge kontrolkøber må alene forsøge at købe lovlige produkter.

Unge kontrolkøbere kan alene anvendes i situationer, hvor Sikkerhedsstyrelsen har positivt kendskab til, at kiosker og øvrige detailforhandlere sælger lovlige tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter og/eller alkoholholdige drikkevarer.

I tilfælde, hvor Sikkerhedsstyrelsen ikke har positivt kendskab til salget, vil beføjelserne efter § 2 b, stk. 4, ikke kunne anvendes med henblik på at fastlægge, om der sker salg. På samme måde vil unge kontrolkøbere ikke kunne anvendes i tilfælde, hvor det er uklart, om der sker salg af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter og/eller alkoholholdige drikkevarer, f.eks. hvor produkterne opbevares på en usædvanlig måde, herunder i skjulte rum, biler eller lignende. At tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter er underlagt et udstillingsforbud (dvs. at de er bag afskærmning eller lignende) bevirker ikke, at bestemmelsen ikke kan anvendes, når produkterne i øvrigt forefindes på et sædvanligt salgssted, f.eks. bag disken eller kasseapparatet i en forretning, og Sikkerhedsstyrelsen samtidig har øvrige holdepunkter for, at der sker salg af tobaksvarer, tobakssurrogater og/eller urtebaserede rygeprodukter fra forretningen.

Når betingelserne for at anvende den unge kontrolkøber med skjult identitet er til stede, kan den unge kontrolkøber efterspørge lovlige produkter, også selvom disse ikke er frit tilgængelige for den pågældende. Kontrollen skal gennemføres på en måde, der ikke bevirker væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen. En ung kontrolkøber kan således ikke foretage yderligere handlinger end at efterspørge lovlige produkter. Ved spørgsmål om ID eller alder, må den pågældende således ikke lyve om sin alder med henblik på at gennemføre købet. Sikkerhedsstyrelsen må heller ikke udsende unge, der bevidst fremstår som værende over aldersgrænserne.

Sikkerhedsstyrelsens kontrol er underlagt de almindelige krav til offentlige myndigheder om dokumentation m.v., herunder de krav der følger af forvaltningsloven og offentlighedsloven.

Se i det hele lovforslag L 173 af 25. april 2024, de specielle bemærkninger til § 3, nr. 9.

Se pkt. 6.1. vedrørende forelæggelse af frifindende domme.

3. Forberedelse

3.1. Kontakt til Sikkerhedsstyrelsen

Sikkerhedsstyrelsen fører tilsyn med, at danske virksomheder overholder aldersgrænserne for salg af tobak og alkohol.

Hovedparten af sager vedrørende overtrædelse af reglerne om salg af tobak og alkohol kommer til politiets kendskab på baggrund af en anmeldelse fra Sikkerhedsstyrelsen.

I sager, der er anmeldt eller i øvrigt kommet til politiets kendskab uden om Sikkerhedsstyrelsen, skal der indhentes en udtalelse fra Sikkerhedsstyrelsen, inden der træffes afgørelse om tiltalepåbegyndelsen.

Hvis der fremkommer nye oplysninger i sagen, efter udtalelse fra Sikkerhedsstyrelsen er indhentet, f.eks. under en afhøring eller i øvrigt under efterforskningen, og Sikkerhedsstyrelsen ikke kan antages at være bekendt med disse oplysninger, skal styrelsen have lejlighed til på ny at udtale sig, før politikredsen træffer afgørelse om tiltaleespørgsmålet.

Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Særlov – Samarbejdet med særmyndigheder i særlovssager, punkt. 3.1.1 og Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandling, punkt 3.2.10. om anklagerens kontakt med vidner i særlovssager.

3.2. Valg af ansvarssubjekt

Overtrædelse af § 1, § 2 og § 2 a i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år samt regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 6, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år straffes med bøde, jf. lovens § 5, stk. 1. Ansvar for, at forbuddet mod salg af tobaksvarer og alkoholholdige drikkevarer til personer under henholdsvis 16 og 18 år overholdes, påhviler alene butiksindehaveren, restauratøren, hotelværtten, kantineindehaveren mv.

Bestemmelsen indebærer således, at hverken ansat personale eller den unge kan straffes for henholdsvis at sælge eller købe tobak og alkohol i strid med loven. Det samme gælder en bestyrer, der ikke er forpagter, hvorimod en forpagter kan straffes efter bestemmelsen.

Det er en betingelse for at straffe butiksindehaveren, restauratøren, hotelværtten, kantineindehaveren m.v., at denne har handlet forsætligt eller uagtsomt, jf. straffelovens § 19. Butiksindehaveren, restauratøren, hotelværtten, kantineindehaveren m.v. kan således straffes for overtrædelse af §§ 1 og 2, hvis butiksindehaveren, restauratøren, hotelværtten, kantineindehaveren m.v. selv har solgt tobak eller alkohol til børn og unge. Disse personer kan endvidere efter omstændighederne straffes, hvis vedkommende har undladt at instruere personalet om ikke at sælge tobak og alkoholholdige drikkevarer til personer under 16 år eller har undladt at føre fornødent tilsyn og kontrol med overholdelsen af bestemmelserne. Se hertil L 95 af 26. november 2003, de specielle bemærkninger til § 4.

Straffelovens § 23 om medvirken finder ikke anvendelse på overtrædelser af loven, jf. § 5, stk. 1, 3. pkt.

Hvis der er tale om juridiske personer, kan disse pålægges strafansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5, jf. lovens § 5, stk. 3.

4. Jura

4.1. Lovens anvendelsesområde

4.1.1. Forbud mod salg af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter til personer under 18 år

Ifølge § 1, stk. 1, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år gælder der et forbud mod salg af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter til personer under 18 år alle steder, hvorfra der sælges tobaksvarer, dvs. både i butikker, der har detailsalg, og på restauranter,

hoteller, barer mv. Forbuddet mod salg af tobaksvarer mv. til personer under 18 år omfatter også salg fra automater.

Ved tobaksvarer forstås varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes eller tygges eller på anden måde indtages, hvis de helt eller delvist er fremstillet af tobak, jf. § 1, stk. 2, nr. 1, samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med varer omfattet af nr. 1 (f. eks. piber, cigaretpapir og lignende), jf. § 1, stk. 2, nr. 2.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer mv., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter mv., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, jf. § 1, stk. 3. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Ved urtebaserede rygeprodukter forstås rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces, jf. § 1, stk. 4.

Se hertil L 61 af 8. oktober 2020, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.7.2 og de specielle bemærkninger til § 4 s. 57, 1. spalte.

4.1.2. Forbud mod salg af alkoholholdige drikkevarer

Ifølge § 2, stk. 1, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år gælder der et forbud mod salg af drikkevarer med en alkoholvolumenprocent på 1,2 eller derover til personer under 16 år fra butikker, hvor der foregår detailsalg. Forbuddet omfatter øl, vin, spiritus og andre drikkevarer med en alkoholprocentvolumen på 1,2 eller derover, herunder de såkaldte alkoholsodavand.

Ifølge § 2, stk. 2, gælder der desuden et forbud mod at sælge drikkevarer med en alkoholvolumenprocent på 16,5 og derover til personer under 18 år fra butikker, hvorfra der foregår detailsalg.

Det betyder, at personer under 16 år lovligt kan købe alkoholholdige drikkevarer med en alkoholvolumenprocent på højst 1,1, og at personer mellem 16 og 18 år lovligt kan købe alkoholholdige drikkevarer med en alkoholvolumenprocent på højst 16,4.

Udtrykket ’butikker hvor der foregår detailsalg’ er afgrænset på samme måde som i lov om butikstid, jf. denne lovs § 1, stk. 1. Ved detailsalg forstås salg af varer direkte til forbrugere, hvorimod eksempelvis en gros salg, dvs. salg af varer til andre næringsdrivende til videresalg eller forarbejdning, ikke er omfattet. Der eksisterer allerede en 18-års aldersgrænse for udskænkning af alkohol på barer, restauranter m.v., jf. restaurationslovens § 29.

Se hertil L 158 af 20. april 2004, de alm. bemærkninger, pkt. 2 og de specielle bemærkninger til § 1.

4.1.3. Krav om fremvisning af gyldig billedlegitimation

Det fremgår af § 2 a, stk. 1 – 3, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år at den, der erhvervsmæssigt sælger tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter samt alkoholholdige drikkevarer med en alkoholvolumenprocent på 1,2 eller derover og drikkevarer med en alkoholvolumenprocent på 16,5 eller derover skal kræve fremvisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden opfylder alderskravene.

I tilfælde, hvor kunden ikke kan fremvise billedlegitimation eller fremviser mangelfuld legitimation, skal sælgeren undlade at gennemføre salget. Ved ansat butikspersonale m.v. forstås ekspedienter, medhjælpere m.v. Det er uden betydning, om der er tale om lønnet eller ulønnet beskæftigelse.

Et gyldigt legitimationskort kan f.eks. være et pas, et kørekort, et studiekort eller et legitimationskort med foto udstedt af kommunen til personer over 15 år, jf. bekendtgørelse nr. 1220 af 21. november 2017 om udstedelse af legitimationskort til personer på 15 år og derover.

Det er butiksindehaveren, restauratøren, hotelværten, kantineindehaveren m.v., og butikspersonalet, som skal sikre, at der ikke sælges tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter eller alkoholholdige drikkevarer til børn og unge under 18 år i strid med reglerne i §§ 1 og 2

Det fremgår af § 2 a, stk. 4, at butikker, hvor der foregår detailsalg af alkoholholdige drikkevarer, ved synlig skiltning udarbejdet af Sundhedsstyrelsen skal informere om, at salg af alkoholholdige drikkevarer kun kan finde sted ved kundens forevisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden opfylder aldersgrænserne for salg af alkoholholdige drikkevarer, jf. stk. 2 og 3.

Ved butikker forstås også salg på internettet. Bestemmelsen omfatter udelukkende butikker, hvor der foregår detailsalg, herunder salg på internettet. Det gælder f.eks. supermarkeder, dagligvareforretninger, købmænd, kiosker, tankstationer m.v. Ved synlig skiltning forstås, at det umiddelbart skal være muligt at orientere sig om skiltningen i forbindelse med betalingskasser og lignende

Se hertil L 113 af 10. januar 2013, de alm. bemærkninger pkt. 3.2.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1 samt L 61 af 8. oktober 2020 (pligten til at efterspørge billedlegitimation ved tvivl om, hvorvidt kunden er fyldt 18 år, udvides til også gælde ved salg af tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter).

5. Straf og andre retsfølger

5.1. Forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år

Overtrædelse af § 1, § 2 eller § 2 a og regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 6, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år straffes med bøde, jf. lovens § 5, stk. 1.

Ved straffens udmåling skal det betragtes som en skærpende omstændighed, at overtrædelsen er af grov eller gentagen karakter, jf. § 5, stk. 1, 2. pkt.

I det følgende fremgår de vejledende strafpositioner for henholdsvis ulovlig salg af tobak mv. og alkohol til personer under 18 år.

5.1.1. Overtrædelser vedrørende tobak mv.

Overtrædelser vedr. tobak mv. begået i perioden fra den 1. april 2021 og senere

Med henblik på at ans pore til øget efterlevelse af forbuddet mod salg af tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter til personer under 18 år blev bødestørrelserne for overtrædelse af loven skærpet ved lov nr. 2071 af 21. december 2020, der trådte i kraft den 1. april 2021. Forhøjelsen af bødestørrelserne gælder alene for overtrædelser vedrørende tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, se hertil L 61 af 8. oktober 2020, almindelige bemærkninger, pkt. 1, s. 8, 1. spalte, 2. afsnit samt de specielle bemærkninger til § 4, nr. 9 s. 59, 2. spalte.

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt anvende nedenstående bødepåstande i sager om overtrædelse af § 1 og § 2 a (tobak mv.) i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, hvor gerningstidspunktet er den 1. april 2021 eller senere:

Skema 1: Bødeniveau ved overtrædelse af § 1 og § 2 a (tobak mv.) begået i perioden fra den 1. april 2021 og senere

Gentagelse	Bødetakst
1. gang	25.000kr.
2. gang	40.000 kr.

De vejledende bødetakster fremgår af forarbejderne til lov nr. 2071 af 21. december 2020 (L 61 af 8. oktober 2020, de almindelige bemærkninger pt. 2.8.2.2 og de specielle bemærkninger til § 4, nr. 9 s. 59, 2. spalte).

Ved efterfølgende overtrædelser vil bødestørrelsen bero på en konkret vurdering, som vil være afhængig af forsætlighed m.v.

Ved særligt grove eller gentagne overtrædelser herefter fratages retten til at markedsføre tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter i minimum 6 måneder, jf. lovforslagets § 4, nr. 10.

Ved udmåling af den enkelte bøde skal det betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er af grov eller gentagen karakter. Der må således ved bødeudmålingen lægges vægt på, om overtrædelsen af forbuddet har fundet sted gentagende gange. Tilsvarende må der lægges vægt på, om der er sket overtrædelse af flere forhold til samtidig pådømmelse, eller om forholdet i øvrigt kan betegnes som værende af grov karakter. I sådanne situationer vil bøden som udgangspunkt skulle udmåles til et højere beløb end de nævnte strafpositioner.

I tilfælde af en ny sag mod samme person vil de anførte strafpositioner på ny gælde, dog således at overtrædelse af grov eller gentagen karakter også i andengangstilfælde som udgangspunkt vil betyde en forhøjelse af bøden i forhold til de anførte strafpositioner.

Fastsættelsen af straffen for overtrædelse, herunder fratagelse af retten til at markedsføre tobak, vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den

konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10, jf. (L 61 af 8. oktober 2020, de almindelige bemærkninger pt. 2.8.2.2 og de specielle bemærkninger til § 4, nr. 9 s. 59, 2. spalte).

Overtrædelser vedr. tobak mv. begået i perioden fra den 1. januar 2019 til den 31. marts 2021

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt anvende nedenstående bødepåstande i sager om overtrædelse af § 1 og § 2 a i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, hvor gerningstidspunktet er den 1. januar 2019 og frem til den 31. marts 2021:

Skema 2: Bødeniveau ved overtrædelse af § 1 og § 2a (tobak mv.) begået i perioden fra den 1. januar 2019 og frem til 31. marts 2021.

Gentagelse	Bødetakst
1. gang	10.000kr.
2. gang	20.000 kr.
3. gang	40.000 kr.

De vejledende bødetakster fremgår af forarbejderne til lov nr. 1558 af 18. december 2018 (L 65 af 4. oktober 2018, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3.).

Ved efterfølgende overtrædelser vil bødestørrelsen bero på en konkret vurdering, som vil være afhængig af forsætlighed m.v.

Ved udmåling af den enkelte bøde skal det betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er af grov eller gentagen karakter. Der må således ved bødeudmålingen lægges vægt på, om overtrædelsen af forbuddet har fundet sted gentagne gange. Tilsvarende må der lægges vægt på, om der er sket overtrædelse af flere forhold til samtidig pådømmelse, eller om forholdet i øvrigt kan betegnes som værende af grov karakter. I sådanne situationer udmåles bøden som udgangspunkt til et højere beløb end de nævnte strafpositioner.

I tilfælde af en ny sag mod samme person gælder de anførte strafpositioner på ny, dog således at overtrædelse af grov eller gentagen karakter også i andengangstilfælde og tredjegangstilfælde som udgangspunkt betyder en forhøjelse af bøden i forhold til de anførte strafpositioner.

De angivne strafniveauer er vejledende og kan fraviges af domstolene i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger formildende eller skærpende omstændigheder, jf. forarbejderne til lov nr. 1558 af 18. december 2018 (L 65 af 4. oktober 2018, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3.)

Overtrædelser forud for den 1. januar 2019

For overtrædelser begået forud for den 1. januar 2019 henvises til den historiske udgave af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år.

5.1.2. Overtrædelser vedrørende alkohol

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt anvende nedenstående bødepåstande i sager om overtrædelse af § 2 (alkohol) i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, hvor gerningstidspunktet er den 1. januar 2019 og senere.

Det bemærkes, at der ved lov nr. 2071 af 21. december 2020, som trådte i kraft den 1. april 2021, skete en forhøjelse af bødestørrelserne ved overtrædelser vedr. tobak mv. Forhøjelsen af bødestørrelserne gælder ikke for alkohol. Se nærmere herom oven for under punkt 5.1.1.

Skema 3: Bødeniveau ved overtrædelse af § 2 (alkohol) begået i perioden fra den 1. januar 2019 og senere

Gentagelse	Bødetakst
1. gang	10.000kr.
2. gang	20.000 kr.
3. gang	40.000 kr.

De vejledende bødetakster fremgår af forarbejderne til lov nr. 1558 af 18. december 2018 (L 65 af 4. oktober 2018, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3.).

Ved efterfølgende overtrædelser vil bødestørrelsen bero på en konkret vurdering, som vil være afhængig af forsættighed m.v.

Ved udmåling af den enkelte bøde skal det betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er af grov eller gentagen karakter. Der må således ved bødeudmålingen lægges vægt på, om overtrædelsen af forbuddet har fundet sted gentagne gange. Tilsvarende må der lægges vægt på, om der er sket overtrædelse af flere forhold til samtidig pådømmelse, eller om forholdet i øvrigt kan betegnes som værende af grov karakter. I sådanne situationer udmåles bøden som udgangspunkt til et højere beløb end de nævnte strafpositioner.

I tilfælde af en ny sag mod samme person gælder de anførte strafpositioner på ny, dog således at overtrædelse af grov eller gentagen karakter også i andengangstilfælde og tredjegangstilfælde som udgangspunkt betyder en forhøjelse af bøden i forhold til de anførte strafpositioner.

De angivne strafniveauer er vejledende og kan fraviges af domstolene i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger formildende eller skærpende omstændigheder, jf. forarbejderne til lov nr. 1558 af 18. december 2018, L 65 af 4. oktober 2018, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3. samt de specielle bemærkninger til § 2, nr. 2.

Overtrædelser forud for den 1. januar 2019

For overtrædelser begået forud for den 1. januar 2019 henvises til den historiske udgave af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år.

5.2. Nedsættelsesgrunde

Bøderne nedsættes for personer med særlig lav indtægt i overensstemmelse med ordningen på færdselslovens område.

Bøden til personer med særlig lav indtægt kan – hvis den sigtede fremlægger den fornødne dokumentation for sine indtægtsforhold – nedsættes til det halve beløb. Indtægtsgrænsen reguleres en gang årligt.

Det bemærkes, at det er forholdene på gerningstidspunktet, der er afgørende for en eventuel nedsættelse.

Om nedsættelse af bøder henvises i øvrigt generelt til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Færdsel – Generelle retningslinjer for sanktionspåstande i færdselssager.

5.3. Rettighedsfrakendelse (tobak mv.)

5.3.1. Rettighedsfrakendelse i sager vedrørende tobak mv. ved overtrædelser begået den 1. april 2021 og senere

Ved særlig grov eller gentagen overtrædelse af §§ 1 og 2 a (tobak mv.) fratages retten til at markedsføre tobak i en periode, jf. § 5, stk. 2, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år.

Bestemmelsens fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 2071 af 21. december 2020, der trådte i kraft den 1. april 2021. Ordlyden af bestemmelsen blev ændret fra ”ved særlig grov eller gentagen overtrædelse af §§ 1 og 2 a kan der ske fratagelse af retten til at markedsføre tobak i en periode” til: ”ved særlig grov eller gentagen overtrædelse af §§ 1 og 2 a fratages retten til at markedsføre tobak i en periode”. Ændringen af § 5, stk. 2, betyder, at der ved særlig grov eller gentagen overtrædelse af forbuddet mod salg til personer under 18 år skal ske fratagelse af retten til at markedsføre tobak i en periode. Samtidig skete der en forhøjelse af frakendelsesperioden i sager vedrørende tobak mv.

Det er en forudsætning for den midlertidige fratagelse af retten til at markedsføre tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, at forhandleren to gange tidligere har solgt produkterne til mindreårige.

Herudover forudsættes, at tredje gang der sker overtrædelse, sker der midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak i minimum 6 måneder, såfremt det er mindre end 2 år siden, at den første forseelse blev begået.

Det forudsættes, at hvis der sker overtrædelse for fjerde gang, sker der midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter i otte måneder, såfremt det er mindre end 1 år siden, at den sidste karantæneperiode et udløbet.

Endelig forudsættes det, at hvis der sker overtrædelse for femte gang, sker der midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter i tolv måneder såfremt det er mindre end 1 år siden, at den sidste karantæneperiode udløb.

Frakendelse af retten til at markedsføre tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter gælder kun for dét salgssted, der har overtrådt forbuddet, også selvom indehaveren heraf har flere salgssteder. Hvis

salgsstedet er en del af en butikskæde, retter frakendelse af retten sig således ikke mod hele butikskæden, men kun det salgssted, der har overtrådt forbuddet.

Se hertil forarbejderne til lov nr. 2071 af 21. december 2020 (L61 af 18. oktober 2020, de almindelige bemærkninger pkt. 2.8.2.2. og de specielle bemærkninger til § 4, nr. 10).

5.3.2. Rettighedsfrakendelse i sager vedrørende tobak ved overtrædelser begået den 20. maj 2019 til og med den 31. marts 2021

Adgangen til at fratage retten til at markedsføre tobak i en periode blev indført ved lov nr. 86 af 30. januar 2019, som trådte i kraft den 20. maj 2019 (L 108 af 15. november 2018). Det fremgår af § 5, stk. 2, at der ved særlig grov eller gentagen overtrædelse af §§ 1 og 2 a (tobak mv.) kan ske frakendelse af retten til at markedsføre tobak i en periode.

Det bemærkes, at bestemmelsen blev ændret ved lov nr. 2071 af 21. december 2020, der trådte i kraft den 1. april 2021, jf. punkt 5.3.1. ovenfor.

Det er en forudsætning, at forhandleren gentagende gange har markedsført tobak til mindreårige.

Det forudsættes, at tredje gang der sker overtrædelse, sker der midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak i tre måneder, såfremt det er mindre end 2 år siden, at den første forseelse blev begået.

Det forudsættes, at hvis der sker overtrædelse for fjerde gang, sker der midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak i seks måneder, såfremt det er mindre end 1 år siden, at den sidste karantæneperiode udløb.

Endelig forudsættes det, at hvis der sker overtrædelse for femte gang, vil der ske midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak i tolv måneder, såfremt det er mindre end 1 år siden, at den sidste karantæneperiode udløb.

Frakendelse af retten til at markedsføre tobak vil kun gælde for det salgssted, der har overtrådt forbuddet. Hvis salgsstedet er en del af en butikskæde, vil frakendelse af retten således ikke rette sig mod hele butikskæden, men kun det salgssted, der har overtrådt forbuddet.

Se hertil forarbejderne til lov nr. 86 af 30. januar 2019 (L 108 af 15. november 2018, de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.2. og de specielle bemærkninger til § 2).

6. Efter dom

6.1. Forelæggelse af sager, hvor der har været anvendt unge kontrollkøbere (mystery shoppere)

Politikredsen skal, inden ankefristens udløb, forelægge alle sager for de regionale statsadvokater, hvor der har været anvendt unge kontrollkøbere, og hvor der er sket frifindelse i byretten.

6.2. Underretning af Sikkerhedsstyrelsen.

Snarest muligt efter afslutningen af en sag, der er rejst efter anmeldelse fra Sikkerhedsstyrelsen, skal styrelsen underrettes om sagens udfald.

Det samme gælder i sager, hvor anklagemyndigheden i øvrigt har indhentet en udtalelse fra Sikkerhedsstyrelsen.

Underretningen skal ske i så god tid, at Sikkerhedsstyrelsen har lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet om anke.

Der henvises endvidere til Rigsadvokatmeddelelsen, samarbejdet med særmyndigheder i særlovssager.

6.3. Domme til Vidensbasen

Anklageren skal overveje, om dommen er egnet til at indgå i Anklagemyndighedens Vidensbase.

Vidensbasen skal dels indeholde afgørelser, som afspejler straffniveauet, praksis for retlighedsfrakendelse og andre retsfølger mv., dels afgørelser af mere principiel karakter, hvor der er taget stilling til et eller flere uafklarede spørgsmål i relation til bestemmelsernes anvendelsesområde, fortolkning mv.

En afgørelse kan også have generel betydning, hvis den f.eks. indeholder en sagkyndig erklæring eller anden faglig udtalelse, som vil være anvendelig i andre sager.

Domme til Vidensbasen sendes på mail til vidensenheden@ankl.dk med en kort begrundelse for indstillingen. Domme til Vidensbasen skal være endelige.

7. Love og forarbejder

Lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år:

Seneste lovbekendtgørelse og hovedlov

- Lovbekendtgørelse nr. 583 af 26. marts 2021 om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år (L 61 af 8. oktober 2020)
- Lovbekendtgørelse nr. 964 af 26. august 2019 om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år (L 108 af 15. november 2018)
- Lovbekendtgørelse nr. 1020 af 21. oktober 2008 om lov om forbud mod salg af tobak til personer under 18 år og salg af alkohol til personer under 16 år (L 139 af 27. marts 2008)
- Lov nr. 213 af 31. marts 2004 om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 16 år (L 95 af 26. november 2003)

Relevante ændringslove og forarbejder

- Lov nr. 2071 af 21. december 2020 om ændring af lov om forbud mod tobaksreklame m.v., lov om tobaksvarer m.v., lov om elektroniske cigaretter m.v. og forskellige andre love (L 61 af 8. oktober 2020)
- Lov nr. 86 af 30. januar 2019 om ændring af lov om tobaksvarer m.v. og lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år (L 108 af 15. november 2018)

- Lov nr. 1558 af 18. december 2018 om ændring af lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år og lov om elektroniske cigaretter m.v. (Tilførsel af kontrolopgave til Sikkerhedsstyrelsen) (L 65 af 4. oktober 2018)
- Lov nr. 86 af 30. januar 2019 om ændring af lov om tobaksvarer m.v. og lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år (Udvælgelse af id-udsteder og udstedelse af sikkerhedsstempelmærker samt skærpede sanktioner ved salg af tobak til personer under 18 år) (L108 af 15. november 2018)
- Lov nr. 236 af 15. marts 2017 om udstedelse af legitimationskort, § 3 (L55 af 9. november 2016)
- Lov nr. 327 af 23. marts 2013 om ændring af lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år m.v. (L 113 af 10. januar 2013)
- Lov nr. 651 af 11. juni 2024 (L 173 af 25. april 2024)

Rigsadvokaten, den 8. juli 2024

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten